

УДК 316.356.2:316.346.2

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АНАЛІЗ ГЕНДЕРНИХ СТРАТЕГІЙ: ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ ТА ВИКЛАДАННЯ

Л.В. Малес

Київський національний університет ім. Т. Шевченка
mlv_ua@mail.univ.kiev.ua

Статтю присвячено аналізу гендерних стратегій, притаманних молоді під час утворення шлюбної пари у традиційному українському суспільстві та зафіксованих у пісенному фольклорі, а також сучасним юнакам і юнкам, котрі проявляють їх через ставлення та оцінювання гендерних стратегій минувшини. Матеріалом такого соціокультурного аналізу були обрані самостійні роботи студентів, виконані в межах практикуму з курсу “Соціологія сім’ї”, що дало змогу оцінити також і їхню методичну значимість.

Ключові слова: гендерні стратегії, соціокультурний аналіз, традиційне суспільство.

Актуальність такої розвідки вибудовується на перетині трьох проблематик: традиційних та модерних гендерних стратегій матримоніальної поведінки, поширених в українському суспільстві та зміни їхнього сприйняття у ході соціалізації молодого покоління, що і розкриває простір для застосування соціокультурного аналізу згаданих феноменів.

Власне про те, що соціокультурний аналіз нині знаходиться в мейнстрімі теоретичних та методологічних пошуків соціології ми вже говорили [1]. А будучи міждисциплінарним та досить молодим напрямом, він до аналізу соціальних феноменів активно залучає методологію багатьох гуманітарних традицій, серед яких чільне місце займають гендерні дослідження та численні феміністські теорії. Про евристичність останніх в розвитку сучасної соціології зазначав ще Ентоні Гіденс у своїх “Дев’яти тезах про майбутнє соціології” [2].

Справді, методологічні пошуки та настанови гендерних досліджень чи феміністської критики, багато в чому підтримуючи позиції м’якої парадигми чи постмодерного дискурсу, додають і чимало свого специфічного до соціокультурного аналізу. Про це зокрема пишуть Дороті Сміт, Джудіт Батлер, Джоан Скот [3–5] та інші автори. Попри все сказане, можливості соціокультурного аналізу щодо найбільш гендеризованої приватно-сімейної сфери вітчизняними соціологами використовуються поки ще досить скромно, про що свідчить бібліографічний аналіз Віктора Городяненка та Сергія Голода [6, 7], дослідження російських науковців під керівництвом Наталії Римашевської [8], а також нечисленні підручники із соціології сім’ї, такі як, наприклад, Анатолія Антонова та Віктора Медкова [9], – домінує статистично-демографічний підхід із заявленою жорсткою моделлю “нормальної сім’ї”... Водночас маємо чудові приклади соціокультурного підходу до вивчення сім’ї: праця Райнгарда Зідера

щодо становлення сучасної європейської моделі сімейних стосунків в дусі соціальної історії [10], збірник есе за редакцією відомого гендериста Сергія Ушакіна [11], біографічні інтерв'ю та моделі інших російських соціологів [12] тощо.

Зрештою, мовлячи про зміни гендерних стратегій, маємо на увазі загальні модернізаційні та глобалізаційні зрушення, в які включене українське суспільство. Як саме можна зафіксувати ці соціокультурні феномени в умовах змін, у чому полягає особливість їхнього сприйняття молоддю та які завдання виконує їхній аналіз і обговорення у ході навчального процесу – ось яку мету і завдання ми ставимо у цій статті. Основним матеріалом для неї стали самостійні роботи студентів четвертого курсу на виконання практикуму “Гендерні стратегії та шлюбні кола” в рамках курсу “Соціологія сім’ї”, а точніше вторинний аналіз проявленого в них сприйняття гендерних стратегій із застосуванням можливостей соціокультурного аналізу. Виконання цього практикуму пропонували шляхом аналізу текстів українських народних родинно-побутових та ліричних пісень, хоча студенти також використовували як матеріал шлюбні оголошення, сайти знайомств тощо. Отже, у ході написання роботи студенти проявляли не лише засвоєні знання з курсу соціології сім’ї, навички соціокультурного аналізу, а й власне ставлення до гендерних стратегій, притаманних традиційному українському суспільству.

Порядок виконання поставленого в практикумі завдання аналізу шлюбних кіл українського суспільства передбачав виділення обрисів – статусних, субкультурних, особистісних характеристик – самого шлюбного кола, головних агентів його формування та механізмів контролю дотримання. В результаті отримуємо комплекси, виділені безпосередньо з текстів (час створення і запису яких припадає на XIX – поч. XX ст.) та оцінку, кваліфікацію, прогнози і пропозиції щодо їхніх елементів з боку автора як юнака чи юнки XXI століття.

“Це ніби інший світ, де кожне слово позначає цілу сукупність смислів і сакральних дій. Вже зараз, з точки зору нашої культури і смислів важко без підготовки зрозуміти, про що саме йде мова. А надто, можливо стосовно весільних традицій, які були перервані урбаністичним способом життя – спершу, потім радянською ідеологією і зараз активним наступом західних цінностей” (Ксенія С.).

Рефлексія соціокультурних відмінностей може бути не лише з огляду на різницю епох, а й підкреслювати етнокультурну специфіку гендерних стратегій, окремого такого завдання не ставилося, проте, беручи до аналізу саме українські народні пісні, студенти часто помічають нехарактерну для сусідів “активну позицію дівчини, яка сама ініціює розвиток стосунків з хлопцем” (Тетяна Ч.); “дівчата показують свою незалежність та свободолобство, їм важко щось нав’язати [...] на відміну від багатьох інших народів, її ніхто не засудить, тому що хлопець та дівчина – рівня” (Марина П.); водночас – відсутність інституту свах. Можливо такий акцент робиться ще й тому, що сучасна масова матримоніальна

культура часто пропагує патріархальні стратегії власного прикрашання задля пасивного приваблення, вигіднішого продажу тіла, та все більше беручи від західноєвропейських чи пн.-пд.американських, аніж власних звичаїв¹.

Хоча у міжстатевому порівнянні дівчина все ж програє хлопцю в можливостях. І виховані в душі модерної егалітарності емансиповані четвертокурсники не можуть цього не помітити: “він мобільніший, може поїхати на заробіток чи на війну, громада майже не зобов’язує його, обравши раз шлюбного партнера, не вступати у сексуальні чи шлюбні зв’язки, в той час як дівчина, обираючи коханого, мусить дождити його і не може приступати до активного пошуку нового партнера; він засилає сватів; він має забезпечити матеріальне існування новоствореної сім’ї, зокрема нову домівку, слідує прагненням неолокальності” (Максим З.). Зокрема, у цій роботі значну увагу автор звернув на мову пісень як потужне інформативне джерело про речі давно минулі, зафіксовані у сталих виразах: “якщо сексуальна дошлюбна поведінка залежить виключно від самих ініціаторів стосунків – “молодого козака” та “чорнобрової дівчини”, то укладенню шлюбу обов’язково передує згода батьків [...] сама дія, що фіксує пасивну позицію дівчини, виражається у лексемах “взяти за жінку”, “за іншого дати””.

Як бачимо, в успішніших студентів власні оцінки супроводжуються спробою пояснити їхню підставу, розлогішим коментарем ситуації культурних змін, що ж до менш “заангажованих соціологією” учнів, то іноді вражає їхня безпосередність, з якою вони відтворюють популярні нині уявлення про належне в сімейних стосунках – і та, і та позиція по-своєму цікава.

При цьому помічається як те, що і сьогодні актуально для молодих (наприклад, передвесільний дівич-вечір, проблема власного житла, конфлікт поколінь), так і те, що вже втратило її у сучасних матримоніальних практиках, що викликає нерозуміння, здивування, обурення. Це, наприклад, стереотип “лихої свекрухи”, що змінився нині на стереотип “лихої тещі” через зміну патрілокальності на переважно матрілокальність. “Пісня подає невеселу картину майбутнього заміжнього життя, родина майбутнього чоловіка подається як “чужа сторона”, образ свекрухи теж не райдужний [...] прав у невістки було не багато” (Анна М.).

У багатьох випадках виконання завдань практикуму дає результат схожий із застосуванням проєктивних методик, коли з опису традиційного суспільства раптом перед нами постає ситуація сьогодення, яка переноситься разом із

¹ В одній зі статей Юлії Сороки з цього приводу наведений дуже показовий приклад як суто американський весільний звичай кидання букетика нареченою через голлівудські фільми примандрував і міцно укорінився на вітчизняній ниві: “Завдяки економічній, технологічній і інформаційній перевазі сучасних США, їхня кінопродукція розповсюджується по всьому світу, а разом з нею і національні культурні зразки та ритуали, які стають предметом наслідування, запозичення, конструювання, що набувають наднаціонального характеру (наприклад, ритуал кидання букета нареченої, раніше не характерний для православної української культури)” [13, с. 47].

відповідною лексикою. Наприклад, в інтерпретації маскулінних стратегій, які одній прояснюють незбагненну героїку частих військових походів, інша вбачає точний зліпок сучасної ситуації, з якою не хоче миритися. “І особлива роль відводилася оспівуванню того найпрекраснішого почуття, що єднало ці стосунки – це почуття любові, яке завжди жило в серцях українок, саме з їх любов’ю у грудях козаки перемагали, боролися і саме ця любов робила їх майже безсмертними” (Ірина М.). “Для дівчини відведене місце чекання уже визначеного судженого, який дуже часто відсутній у справах: “... а мого немає...””. Тобто жінка займає позицію домогосподарки, яка чекає на чоловіка вдома. Разом з тим, в даних піснях простежується недовіра з боку жінки до щирості почуттів і вірності хлопця. Хлопець, як було вищезазначено, займає позицію зайнятої людини, для якої важливо, крім розваг, професійні досягнення. Він постійно у від’їздах” (Віта А.).

Тепер виділимо, що саме і як віднайшли в аналізованих текстах студенти у відповідь на завдання. Зрозуміло, що ці описи шлюбних кіл не можуть претендувати на статус наукового знання, проте агреговані з двох сотень робіт за останні п’ять років, дають інформацію як про основні сюжети для “оспівування”, так і стають базою подальшого студентського оцінювання, проявлення сучасних поглядів на молодих серед молодих.

Шлюбне коло може фіксуватися через опис рис потенційних наречених, агентів його визначення та механізми – вечорниці, побачення, сватання тощо.

Досить уважно описується ситуація залицяння, яка багато в чому теж відіграє роль рамок шлюбного кола. Перша зустріч і побачення, як те виділяють студенти, відбувається “за спільною працею не вдома”, після робочого дня, “потайки”, “здебільшого по ночах”, і, як не дивно, на вулиці. В останньому випадку маємо справу з омонімімом, котрий дещо осучаснив ситуацію знайомств, зробивши її стихійнішою, демократичнішою та демонстративнішою, адже традиційно вулиця – це місце спільного дозвілля молоді, а не частина публічного простору села чи міста.

У процесі формування майбутньої подружньої пари студенти виділяють численні перестороги і бар’єри. Ними може стати навіть вповні слухна рекомендація батьків (читай – матерів), що часто, по суті, звучить як спроба переорієнтації на іншу кандидатуру, заборона обраної.

“І правило: “не пізніше десятої бути вдома” (не враховуючи деяких народних обрядів) – існувало і тоді. Матері, як і зараз, (хоча, напевно, зараз дещо інакше) намагаються вберегти дівчат від “надмірного” спілкування з хлопцями. Але все ж, як і зараз, так і тоді, батьків намагаються проігнорувати, про що шкодували” (Марина П.).

Невсипний зовнішній контроль за дотриманням норм моралі, який в урбанізованому ХХІ столітті, де секс став однією з найліквідніших цінностей, майже зійшов нанівець – тут має численних агентів: обмеження у свободі з

боку батьків та родичів, а також чутки, поговорі, “слава” від сусідів, ворогів, людей. І якщо такий пильний нагляд за молодими ще знаходить виправдання аж до замилювання як певною мірою охорона кохання, застереження від гріхких помилок, то жорстоке поводження, побиття – уже не ув’язується сучасним читачем в концепцію батьківської любові і добрих намірів. Більш того, тілесне покарання часто покликане перервати трансляцію гріховної поведінки: “мати була авторитетом, головою сім’ї (!) і виконувала роль суворої матері, хоча вона виховувала доньку цнотливою, але сама в молодості не притримувалася цих правил” (Інна С.) – безрезультатність таких застережень, не випадково виявлених у текстах студентським поглядом, стала предметом аналізу Жаном-П’єром Альмодоваром [14, с. 101].

А до того всього ще й знаходяться зовнішні чинники, які на довгий час чи на все життя розлучають закоханих: військовий похід, вимушений шлюб, смерть. Як уже згадувалося, в усіх цих випадках тягар сімейних труднощів лягає на плечі саме дівчат. Тож багатьма авторами їхнє життя визначається як сповнене саможертвовного терпіння, незахищеності молодої дружини в чужій сім’ї: “дівчата страждають, коли коханий змушений воювати, їхати на заробітки задля того, щоб одружитись, і коли втручаються, наприклад, батьки зі своїми вимогами” (Катерина Б.).

Ймовірно, чи не вперше замислившись над словами загальновідомих і популярних досі пісень, молоді автори усвідомили усю складність та неоднозначність сімейних стосунків часто ідеалізованого минулого українського села, звернули увагу на гендерний дисбаланс багатьох традицій, авторитарність старшого покоління, нехтування думкою молодих: “часто з “благих намірів” мати прирікала своїх дітей на нещастя та страждання” (Олена Ро.) – і, таким чином, проявили значну критичність в аналізі запропонованого матеріалу. Впевненіші в собі та майбутньому сучасні юнки далеко не завжди згодні приміряти на себе трагічну долю дівчини із позаминулого століття і не сприймають оспівану романтиками “категоричність вибору шлюбного партнера – любов або смерть – чекаючи коханого, дівчина вмирає; частий варіант поведінки також помста: як не мені, так нікому” (Олена Ре.).

Головними суб’єктами формування шлюбного кола визначені безпосередньо майбутні молодята, що характеризує саме українські шлюбні звичаї. Проте, відзначаючи доволі велику свободу молоді при утворенні пар, можливостей спільного проведення часу для знайомства і “за деякими натяками, дошлюбних зв’язків” (Святослава Б.), одна з авторів робить висновок, що і тут не обходиться без екзогенних чинників – чар. “Подружнє щастя достається (!) лише ворожбою (лише за цих умов можна досягти взаємності у коханні)” (Олена Ре.).

Окрім самої молоді, до агентів відносять батьків та родичів, друзів, громаду (сусідів, ворогів, людей) – найперше жіночої статі, для якої матримоніальні турботи стають гендерною домінантою – вони, як це вже зазначали, виходять

на перший план на другій стадії – укладення шлюбу. У багатьох роботах повторюється фраза: “носієм норм виступає мати”, а в одній ще додається, що це “підкреслюється частими повторюваннями слова “мати”, ще й додається “ой”, бо так не хочеться слухати материнських слів” (Марина Х.). Припускаємо, що цьому вигуку емоційності додало саме його сучасне прочитання, бо нині сімейна рада мусить зважати на зрослу роль освітньої, медійної, товариської інформації, а окрім того і велику вагу власного досвіду щодо вибору партнера, в той час як раніше монополія материнського погляду була не такою дражливою.

У двох (часто хронологічно послідовних) стратегіях: “романтичній” та “прагматичній” – можливо не завжди точно термінологічно, але дуже соціологічно узагальнюються шлюбно-сімейні відносини відображені фольклором традиційного українського суспільства. “Не дивлячись на таке відносно вільне формування шлюбного кола, загальна стратегія і легітимація шлюбного вибору здійснюється в багатьох випадках батьками, як правило, матір’ю дівчини, або, у випадку реалізації стратегії примноження капіталу, матір’ю хлопця (таким чином, капітал передається патрілінарно, однак його передачу забезпечує старша жінка – мати, “берегиня”). Такі стратегії часто розходяться з індивідуальними бажаннями дівчат і хлопців, пов’язаними ідеалами романтичного кохання” (Сергій Л.).

Автори не без задоволення віднаходили у романтиці дошлюбних стосунків близькі їм риси фривольності, подибуванні переважно у жартівливих піснях: “зв’язки з декількома партнерами”, “залицяння до партнерів”, “дошлюбне статеве життя”, “надмірна концентрація уваги на зовнішності та молодості дівчини та хлопця, а не на їхніх характеристиках як майбутніх чоловіка та дружини” – “проводячи порівняльний аналіз, можна відзначити, що традиційні дошлюбні відносини, які знайшли своє відображення у національній пісні, характеризуються високим рівнем демократизму (!) та мало чим відрізняються від сучасних моделей” (Катерина Сок.).

Через переважання самостійно сформованих пар та шлюбів за згодою, як критерії потрапляння до шлюбного кола маємо оспівування насамперед особистісних рис, через які і вподобали молоді одне одного. Врода, ставність, ласкавість – найперше впадають у вічі, але вже при намірі створити сім’ю увагу звертають на сміливість, працьовитість, хазяйновитість як її, так і його. “Цікавим є – віддання переваги гарній господині, але вдові, аніж поганій, але дівчині” (Оксана С.). Та й і у протилежному випадку – присилуваного заміжжя чи одруження – основні скарги на них лише зі знаком мінус: потворність, глупота, лінь, п’янство, насильство.

Загалом автори, звиклі до безтурботної поп-культури, часто звертають увагу на те, що у піснях зображається переважно нещасливий шлюб, зраджене кохання, розлучення пари, інші причини туги і журливого настрою. “Серед пісень про родинне життя досить багато сумних та жалісливих” (Людмила Ш.).

При спробі пояснення, вони констатують, що тут статки теж відіграють суттєву роль, як уже говорилося, шлюб розглядається як їхня можливість збільшити, чи хоча б не втратити. В останньому випадку обранець/ниця кваліфікується як нерівня, а то й “бомж”. На думку більш зрілих сучасників (все ж їм уже по 20 років, а модальний шлюбний вік традиційного суспільства був значно нижчий), сама молодь рідко дбає про такі земні речі, як багатство партнера і, як написано в одній з робіт, “частіше задивляння на багатих наречених притаманне матері хлопця” (Олена Ро). Не менш важливим є корелят до майнового стану – станова позиція, де прагнення і застереження очевидні: вільний vs кріпак. “Правдою є те, що дівчину за часів панщини та й по тій часто видавали за нелюба з огляду на його вищий майновий стан” (Людмила Ш.).

А ось за такими оспіваними соціальними статусами – рекрут, москаль, козак – криється, як то не дивно, велика зваба молоді бравати, і лише проблеми для молоді. “Мати застерігає коло вибору шлюбного партнера такою характеристикою: той козак, що все гуляє” (Майя Т.). Їх фактично постійна відсутність – байдуже, з яких мотивів, – руйнує пару та породжує неповні сім’ї. Фіксуючи це, студенти розбивають поширений нині стереотип маскулітного ідеалу “козака-лицаря” як завидну партію, характерний для андроцентричної версії української історії. Загалом автори помітили, що критерій “за ослістю” зводиться до прагнення замкнення на односельцях і неприйняттям чужинців.

Гомогамність, як вірно розмірковують студенти, була типовою, а ось винятковість великої вікової різниці, чи ускладненість її сімейним статусом (вдівство, рекрутка) – стають пісенними сюжетами як варіанти норми і нормування. “Взяти до шлюбу дівчину, яка була покинута коханим через війну чи заробітки вважалось доброю справою (“Добрі люди насилу взяли хорошу дівчину”) вказується на позитивне – соціально схвальну поведінку як батьків нареченого (“добрі люди”), так і очікування дівчини на повернення військовозобов’язаного (“хороша дівчина”)” (Максим З.). Проте далі Максим визначає цей стан як “шлюбна маргінальність” – “дівчина вже не є “нареченою без минулого”, і в той же час вона не є вдовою” – доводить усю незavidність такого становища. Та й статус вдови на шлюбному ринку, як показує автор, амбівалентний: привабливий досвідченістю і відштовхує своєю репутацією “вони не змогли зберегти шлюб, покарані Богом, ізвели чоловіка”.

Проте і тут підмічені гендерні особливості, адже на відміну від дівчини, “парубок звертає увагу при виборі на репутацію дівчини, її поведінку у відносинах з ним” (Олена Ро.) і саме через це може відмовити їй, гендерна чутливість цієї авторки проявляється також у зауваженні щодо відсутності “інформації про роль батька”. А інша помічає, що і “образ щасливої в шлюбі жінки-матері – складно знайти” (Ярослава Д.).

Зрештою, oprіч власне сімейно-рольового опису шлюбного кола, кращі роботи демонструють зразки гендерного аналізу. Об’єктом якого, наприклад, стали особливості системи “стать-гендер” за традиції патрилокальності: “сюжет

багатьох побутових народних пісень, за зовнішньою своєю банальністю, приховує явище перетину векторів гноблення – гендерного та вікового”, що і відтворює систему патріархату, за якої дівчина “попадає в ситуацію, коли суб’єктом гноблення стає для неї так само жінка, але зі старшої вікової групи. І якщо чоловік міцно закріпився в публічній сфері, чи то державне будівництво, чи банальна реалізація сільгосппродукції, то жінка “приватну сферу” у своє відання так і не отримує – там вже головує інша жінка, з владою якою треба миритися” (Юрій З.).

Також серед особливостей стилю опису шлюбного кола та характеристики гендерних стратегій традиційного суспільства можна виділити застосування сучасної термінології на позначення уже не характерних для нашої епохи феноменів, емоційність, яка виникає після спроби приміряти на себе оспівану ситуацію.

Отже, побачене і виділене слухачами курсу дає змогу вносити корективи і в сам курс, звертаючи більше уваги на історичні, демографічні та соціальні причини культурних змін становлення і розвитку сімейних стосунків на українських теренах. Так, дивним та невідомим у більшості випадків виявляється звичай “комори”, досить таки пізня і екзогенна поява обряду вінчання у весільній церемонії, викликає плутанину поняття “громадянського шлюбу” тощо. Але насамперед дає змогу відчутти подібність чи різницю і через них оприявнити для себе власну культуру – процедура, яку американський антрополог Ф. Бок назвав культурним шоком [15, с.17–18].

1. Малес Л. Соціокультурний аналіз: всеохопність vs обмеженість // *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства*. Зб. наук. праць. Т. 1. – Х.: ХНУ ім. Каразіна, 2006. – С. 18–22.

2. Гидденс Э. Девять тезов о будущем социологии // *Thesis*. – 1993. – Вып. 1. – С. 57–82.

3. Смит Д. Социологическая теория: методы патриархатного письма // *Хрестоматия феминистских текстов: Переводы / Под ред. Е. Здравомысловой, А. Темкиной*. – С.Пб.: Изд-во Дмитрий Буланин, 2000. – С. 29–64.

4. Скотт Дж. Гендер: полезная категория исторического анализа / Пер. С. Драпико // *Введение в гендерные исследования*. – Ч. II: *Хрестоматия / Под ред. С.В. Жеребкина*. – Харьков: ХГЦИ, 2001; С.Пб.: Алетейя, 2001. – С. 405–436.

5. Батлер Дж. Чисто культурное // *Введение в гендерные исследования* – Ч. II: *Хрестоматия*. Под ред. С. Жеребкина. – Харьков: ХГЦИ, С.Пб.: Алетейя, 2001. – С. 289–305.

6. Социология семьи. Частично аннотированный библиографический указатель литературы за 1980–2000 годы / Отв. ред. В.Г. Городяненко. – Днепропетровск: ДНУ, 2001. – 74 с.

7. Аннотированная библиография по проблемам семьи (1981–1990 гг.) / Отв. ред. С.И. Голод. М.: ИС РАН, 1993. – 154 с.

8. Римашевская Н., Ванной Д., Малышева М. и др. *Окно в русскую частную жизнь. Супружеские пары в 1996 году*. – М.: Academia, 1999. – 271 с.

9. Антонов А.И., Медков В.М. *Социология семьи: Учебник*. – М.: Изд-во МГУ, Изд-во Международного университета бизнеса и управления (“Братья Карич”), 1996. – 304 с.

10. Зидер Р. *Социальная история семьи в Западной и Центральной Европе (конец XVIII–X вв.) / Пер. с нем. Л. Овчинцевой*. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1997. – 302 с.

11. Семейные узы: модели для сборки. Сб. статей. В 2 кн. / Под ред. С. Ушакина. – М.: Новое литературное обозрение, 2004.
12. Судьбы людей: Россия XX век. Биографии семей как объект социологического исследования. – М.: Ин-т социологии РАН, 1996. – 426 с.
13. Сорока Ю. Кинодискурс повседневности постмодерна // Постмодерн: новая магическая эпоха: Сб. статей / Под ред. Л.Г. Ионина. – Харьков, 2002. – С. 47–50.
14. Альмодовар Ж-П. Рассказ о жизни и индивидуальная траектория: сопоставление масштабов анализа // Вопросы социологии. – Т. 1. – № 2. – 1992. – С. 98–103.
15. Ионин Л.Г. Социология культуры: путь в новое тысячелетие: Учеб. пособие для студентов вузов. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Логос, 2000. – 431 с.

SOCIOCULTURAL ANALYSIS OF GENDER STRATEGIES: FEATURES OF PERCEPTION AND TEACHING

L.V. Males

*Taras Shevchneko National University of Kyiv
mlv_ua@mail.univ.kiev.ua*

The article is devoted to the analysis of gender strategies inherent to the young people while forming of marriage couple in traditional Ukrainian society and imprinted in song folk-lore, and gender strategies of modern young men and women, which express them by means of relation and evaluation of gender strategies of the past. The research is based on the sociocultural analysis of the students' papers, carried out within the framework of practical work within course „Sociology of family”. This allowed to estimate a methodical meaningfulness of these works.

Key words: gender strategies, sociocultural analysis, traditional society.

СОЦИОКУЛЬТУРНЫЙ АНАЛИЗ ГЕНДЕРНЫХ СТРАТЕГИЙ: ОСОБЕННОСТИ ВОСПРИЯТИЯ И ПРЕПОДАВАНИЯ

Л.В. Малес

*Киевский национальный университет им. Т. Шевченко
mlv_ua@mail.univ.kiev.ua*

Статья посвящена анализу гендерных стратегий, присущих молодежи при формировании брачной пары в традиционном украинском обществе и запечатленных в песенном фольклоре, а также современным юношам и девушкам, которые проявляют их посредством отношения и оценивания гендерных стратегий прошлого. Материалом для данного социокультурного анализа стали самостоятельные работы студентов, подготовленные в рамках практикума по курсу “Социология семьи”, что позволило оценить также и их методическую значимость.

Ключевые слова: гендерные стратегии, социокультурный анализ, традиционное общество.

Стаття надійшла до редколегії 22.01.2009 р.

Прийнята до друку 15.04.2009 р.